

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8053/2023
26.02.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Ирене Вуковић, Радославе Мађаров и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... , чији је пуномоћник Милош Сенић, адвокат из ... , против туженог АД „Електромрежа Србије“ Београд, чији је пуномоћник Јелена Заов Митровић, адвокат из ... , ради утврђења права службености и накнаде, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3627/2022 од 17.11.2022. године, у седници одржаној 26.02.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 3627/2022 од 17.11.2022. године у ставу другом, трећем и четвртом изреке и предмет у том делу враћа другостепеном суду на поновни поступак.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3627/2022 од 17.11.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3627/2022 од 17.11.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П 11554/20 од 06.06.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је постојање права стварне службености на послужном добру у својини тужиоца на кп. бр. ... , уписане у ЛН ... КО ..., у корист туженог као власника повласног добра у површини од 1.245 м² у мерама и границама ближе описаним у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде за конституисану стварну службеност на кп. бр. ... уписану у ЛН ... КО ... исплати 48.555,00 динара са законском затезном каматом од 06.06.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати 165.932,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 3627/2022 од 17.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и првостепена пресуда је потврђена у

ставу другом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу првом изреке и одбачена тужба тужиоца којом је тражио утврђење постојања права стварне службености на послужном добру у својини тужиоца на кп. бр. ... , уписане у ЛН ... КО ..., у корист туженог као власника повласног добра у површини од 1.245 м² у мерама и границама ближе описаним у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка из става трећег изреке првостепене пресуде и обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 89.740,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизије, због погрешне примене материјалног права, тужилац побијајући је у ставу другом изреке, а тужени побијајући је у ставу првом изреке због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиоца у смислу члана 410. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку, Врховни суд налази да је ревизија дозвољена, јер је другостепени суд укинуо пресуду првостепеног суда и одбацио тужбу, када је одлучивао о жалби туженог против пресуде којом је тужбени захтев тужиоца усвојен (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.06.2020. године).

Испитујући другостепену пресуду у побијаном делу става другог изреке у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је власник катастарске парцеле бр. ... уписане у ЛН ... КО ..., површине 1.758 м², преко које је изграђена трака далековода бр. ... ТС Ниш 2 – ТС Лесковац 2. Оценом налаза и мишљења судског вештака геодетске струке, кабла далековода се пружа правцем североисток – југозапад, на висини од 14,63 м до 15,19 м у односу на висину терена, тако да заштитна зона далековода захвата део парцеле тужиоца у површини од 1.245 м². Према налазу и мишљењу судског вештака пољопривредне струке, кат.парцела тужиоца је погодна за гајење пољопривредних култура, а због постављених проводника далековода постоје ограничења у погледу садње вишегодишњег засада воћа, чиме је тржишна вредност дела парцеле тужиоца умањена за 30%, што обрачунато износи 48.555,00 динара за површину парцеле захваћене далеководом.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је изградњом електромереже од стране туженог конституисана законска стварна службеност преласком водова ваздушним путем преко парцеле тужиоца и да тужилац има правни интерес за тужбу за утврђење. Тужиоцу као власнику послужног добра припада одговарајућа накнада сходно члану 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда да тужиоцу као власнику послужног добра припада правилно утврђена одговарајућа накнада за стварну службеност на терет туженог као власника повласног добра сходно члану 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа. Међутим, другостепени суд је укинуо првостепену пресуду и одбацио тужбу тужиоца у делу за утврђење службености применом члана 194. Закона о парничном поступку, налазећи да тужилац нема правни интерес за подношење тужбе за утврђење, јер то право припада само власнику повласног добра по одредбама Закона о основама својинскоправних односа.

По оцени Врховног суда другостепени суд је учинио битну повреду поступка из члана 374. став 1. у вези члана 194. ЗПП, што је утицало на законитост одлуке, на шта се основано указује ревизијом тужиоца.

Страначка легитимација у парници представља материјално - правни однос странке према предмету спора, односно према праву ради чије заштите је парница покренута. Стога су у парници стварно легитимисани као учесници субјекти материјално-правног односа из кога је парница настала. То значи да је тужилац активно легитимисан када из материјално-правног односа из кога је настао спор произлази његово право да захтева утврђење неког права, извршење чинидбе или трпљење, а тужени је пасивно легитимисан када из истог односа произлази његова обавеза да трпи или изврши оно што тужилац има право захтевати.

Правни интерес за вођење парнице и активна легитимација су различите категорије, па је последица непостојања правног интереса одбачај тужбе, док недостатак активне или пасивне легитимације подразумева мериторно одлучивање односно одбијање захтева. Правни интерес код тужбе за утврђење оцењује се са становишта примене материјалног и процесног права. Одредбом члана 194. став 2. ЗПП прописани су услови за подношење тужбе за утврђење. Тужилац може поднети тужбу за утврђење ако има правни интерес за пружање овог вида правне заштите. Правни интерес је процесна претпоставка о којој суд води рачуна по службеној дужности и по приговору странака до закључења главне расправе и битно је да постоји у тренутку доношења одлуке о основаности тужбеног захтева.

По становишту Врховног суда, у конкретном случају не ради се о установљавању права стварне службености из члана 56. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, већ о утврђењу да је већ заснована законска службеност постављања далековода, који се простире изнад парцеле тужиоца, а тужилац тражи утврђење тог терета наводећи да има правни интерес који се огледа у његовом праву да тражи одговарајућу накнаду, у праву да зна у ком делу му је ограничено право својине утврђењем службености, као и ради уписивања тог права у катастар непокретности ради остваривања пореских олакшица, што је другостепени суд пропустио да оцени са становишта постојања правног интереса тужиоца за подношење тужбе.

У поновљеном поступку другостепени суд ће имати у виду наведене примедбе и донети правилну одлуку у овом делу.

Из свега изнетог одлучено је као у ставу првом изреке на основу члана 415. став 1. ЗПП, у вези члана 420. став 6. ЗПП.

Према члану 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Према ставу 2. истог члана, о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају нису испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку јер не постоји потреба да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, нити је потребно уједначавање судске праксе као ни ново тумачење права. Предмет тражене правне заштите је одговарајућа накнада поводом конституисања законске стварне службености проласком кабла електричне енергије ваздушним путем изнад катастарске парцеле у власништву тужилаца на основу одредбе члана 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа. Одлуке нижестепених судова о обавези туженог да тужиоцу исплати накнаду и оцена приговора застарелости потраживања у складу је са правним ставом Врховног касационог суда усвојеним на седници Грађанског одељења одржаној 23.01.2017. године. Делом ревизијских навода се заправо оспорава утврђено чињенично стање, што у поступку по ревизији није дозвољено на основу члана 407. став 2. ЗПП. Поред тога, битне повреде одредаба парничног поступка на које се посредно ревизијом указује не представљају дозвољени разлог за посебну ревизију. Из изнетих разлога, одлучено је као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије туженог у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Тужба у овој правној ствари ради утврђења права службености и накнаде поднета је 15.12.2020. године, вредност предмета спора је 10.000,00 динара. У поднеску од 18.11.2021. године тужилац је преиначио тужбу и као вредност предмета спора означио износ од 48.555,00 динара.

Према члану 403. став 3. Закона о парничном поступку, ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе.

Како у конкретном случају вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан преиначења тужбе, ревизија туженог није дозвољена.

На основу изнетог, применом члана 413. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић